

ePOOKI

OULUN AMMATTIKORKEAKOULUN TUTKIMUS- JA KEHITYSTYÖN JULKAISUT ISSN 1798-2022

ePooki 87/2020

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Jalostunut ohjausmalli – työn opinnollistamista korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille

Tervasoff Päivi, Kukkohovi Pirkko

4.11.2020 ::

Valtakunnallisessa UOMA – Uraa ja osaamista korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille - hankkeessa tarjottiin suomea toisena kielenä puhuville sosiaalialan lisäkoulutusta, jossa suomen kielen oppiminen integroitiin sosiaalialan sisältöihin. Oulun ammattikorkeakoulussa sosiaalialan lisäkoulutus toteutui opintojen aikaisen työn ja opintojen yhdistämisenä eli työn opinnollistamisena. Sosiaalialan työ tai harjoittelu ja suomen kielen kehittäminen sulautuivat sosiaalialan opintoihin. Lisäkoulutus on kiinnitetty sosiaalialan tutkinto-ohjelman opetussuunnitelmaan.

KUVA 1. Timanttista (kuva: Päivi Tervasoff)

Työn opinnollistamisen nelikantamalli

Valtakunnallisessa UOMA – Uraa ja osaamista korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille -hankkeessa tarjottiin suomea toisena kielenä puhuville sosiaalialan lisäkoulutusta, jossa suomen kielen oppiminen integroitiin sosiaalialan sisältöihin.

Lisäkoulutus kehitettiin yhteistyössä UOMA-hankkeen eri ammattikorkeakoulujen sosiaalialan ja suomen kielen asiantuntijoiden kanssa. Mukana kehittämisessä olivat Oulun ammattikorkeakoulu (Oamk), Diakonia-ammattikorkeakoulu (Diak), Laurea-ammattikorkeakoulu ja Hämeen ammattikorkeakoulu (Hamk). Koulutuksen tavoite on edistää korkeasti koulutettujen maahanmuuttajien pääsyä sosiaalialan työhön. Kokonaisuuden nimi on Suomalaisen sosiaalialan ja suomen kielen lisäkoulutus, jonka laajuus on 15 opintopistettä.

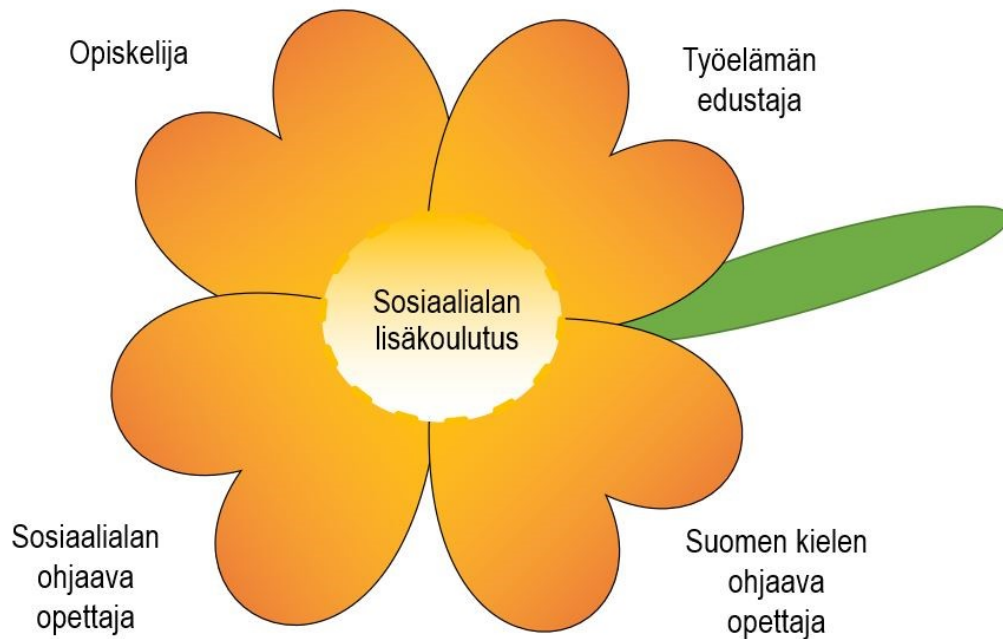
Oamkin toteutuksessa sosiaalialan työ tai harjoittelu ja suomen kielen kehittäminen sulautuivat sosiaalialan opintoihin. Työn opinnollistamisen päätavoitteena on koulutuksen ja työn tekemisen saumaton yhdistäminen ajallisesti. Opinnollistaminen pohjautuu lähtökohtaan, jossa työtä tekemällä kehitytään monitasoisesti. Käytännön työssä esiin tulevat ja työtä ohjaavat teoriat yhdistyvät koulutuksen antamaan tietopohjaan. Opiskelijan ammatilliset taidot ja asenteet integroituvat työhön. ^[1] Oamkin toteutuksesta on laajempi kuvaus artikkelissa Tervasoiff & Kukkohovi 2020 ^[2].

Työn ja opiskelun synergia edistää oppimista ja lisää motivaatiota. Korkeakoulun hyvät työelämäkäytännöt lisäävät ennen kaikkea työssä opitun soveltamisen tuomia etuja. ^[3] Työn opinnollistamista ammattikorkeakouluissa kehitettiin esimerkiksi Haaga-Helia ammattikorkeakoulun [Verkkovirta-hankkeessa](#) ^[4]. Työn opinnollistaminen linkittyy myös teorioihin kokonaisvaltaisesta ja kokemuksellisesta oppimisesta (ks. ^[5]).

Työn opinnollistamista käytetään jo paljon eri ammattikorkeakouluissa, mutta Oamkin mallissa mukaan tuli uusi elementti eli suomen kieli. Kielen merkitys oppimisessa ja ohjauksessa korostuu juuri maahanmuuttajaopiskelijoiden kohdalla. Toteutuksessa on hyödynnetty myös kokemuksia suomen kielen integroinnista ammattialan opintoihin. ^[6] ^[7]

Oamkin toteutuksessa opiskelijat ovat opintojen aikana sosiaalialan työssä tai harjoittelussa opiskellen samalla suomen kieltä. Ammatillinen suomen kielen taito kehittyy opintoihin integroitujen harjoitusten ja tehtävien avulla sekä suomen kielen yksilöllisessä ohjauksessa. Työssä ammattikieli kehittyy samalla kun kieltä käyttää todellisissa sosiaalialan tilanteissa.

Toteutuksessa syntyi uusi työn opinnollistamisen nelikantamalli, jossa mallin toimijoina ovat opiskelija, työelämän edustaja sekä sosiaalialan ja suomen kielen ohjaavat opettajat. Kuviossa 1 on jalostunut työn opinnollistamisen ”kukkanen”. Kukan keskellä mykerössä on sosiaalialan lisäkoulutus ja lehdillä sen neljä tärkeää osapuolta. Muodostuneessa nelikantamallissa korostuu yksilöllinen ohjaus.

KUVIO 1. Työn opinnollistamisen nelikantamalli 2020 (kuvio: UOMA-hanke 2020, Päivi Tervasoff ja Pirkko Kukkohovi)

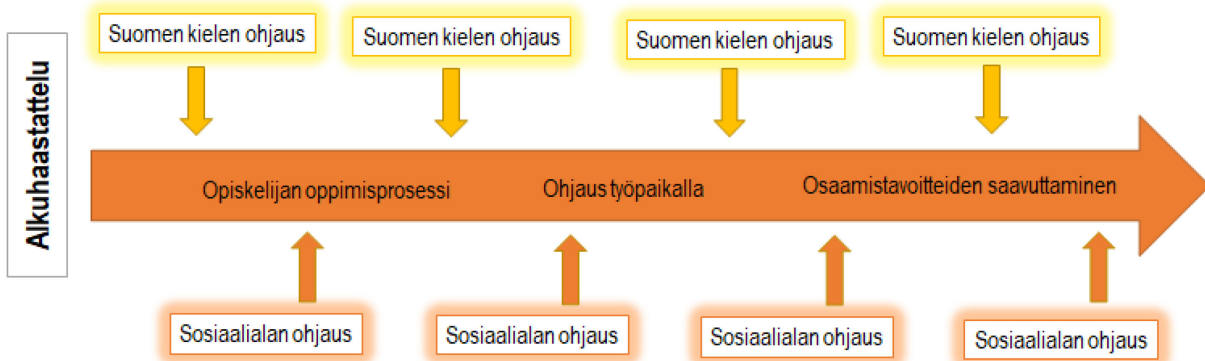
Ohjaus on arvo

Työssä ja harjoittelussa ohjauksen merkitys on suuri. Maahanmuuttajaopiskelija tarvitsee aktiivista ohjausta työelämän edustajalta sekä työtehtävissä että asiakastyön haasteissa. Opintojen henkilökohtainen ohjaus korostuu mallissa, ja se koettiin merkittäväksi opiskelijoiden ja työelämän edustajien palautteissa tukien asiantuntijoiden näkemystä.

Ohjausprosessi on joustava, ja se sisältää monipuolista ohjausta. Ohjaus alkaa alkuhaastattelussa. Haastattelu on hyvä tehdä ammattialan ja suomen kielen asiantuntijan (opettajan) kanssa yhdessä. Molemmat saavat heti tuntumaa opiskelijan tuen tarpeista ja samalla voidaan miettiä opintojen etenemistä. Sähköisen oppimisympäristön (kuten Moodle ja Quizlet) esittely on tärkeää, etenkin jos se on opiskelijoille uutta. Samalla käydään yhteisesti läpi kaikki kolme viiden opintopisteen laajuista opintojaksoa, jotka ovat Sosiaalialan perusteet, Sosiaalialan lainsäädäntö ja Sosiaalialan palvelujärjestelmä.

Tapaamisen lopuksi tutustutaan ensimmäisiin tehtäviin ja otetaan käyttöön oppimispäiväkirja, joka toimii ohjauksen työkaluna. Koko lisäkoulutuksen ajan tarjotaan suomen ja sosiaalialan opettajan yksilöllistä ohjausta (ks. kuvio 2). Opiskelija saa työssä tai harjoittelussa työelämän edustajan ja sosiaalialan ohjaavan opettajan yhteistä ohjausta.

Opiskelijan ohjausprosessi

KUVIO 2. Opiskelijan ohjausprosessi (kuvio: UOMA-hanke 2020, Päivi Tervasoff ja Pirkko Kukkohovi)

Prosessioppimisen näkökulmasta opintojen ohjauksessa on tärkeää yhdistää suomen ja ammattialan sisällöt kokonaisvaltaisesti. Kuviossa 2 näkyy Oamkin toteutuksen opiskelijan ohjausprosessi suomen kielen ja sosiaalialan osalta. Opiskelijan oppiminen etenee kohti osaamistavoitteiden saavuttamista. Opiskelussa on tärkeää suomen kielen oppimisen ajallinen nivominen ammattialan kanssa yhteen niin, että opiskelija palauttaa ensin tehtävän suomen kielen ohjaukseen ja sen jälkeen työstää tehtävää ja samalla parantaa suomen kielen taitoaan. Tehtävien teon aikana suomen kielen ohjaus linkittyy ammattialan ohjauksen kanssa yhtenäiseksi kokonaisuudeksi.

Opiskelijan kanssa on luotava hyvä ohjaussuhde. Ohjauksen on oltava oppimista motivoivaa ja kannustavaa. Ohjaus tukee ammatti-identiteetin kehittymistä. Lisäkoulutuksen toteutuksessa tehostettu ohjaus takasi opintojen suorittamisen onnistuneesti, ja sillä voitiin varmistaa sisältöjen ymmärtäminen ja oppimistavoitteiden saavuttaminen. Ilman ohjausta tähän ei olisi päästy. Ohjauskeskusteluissa opiskelijat sisäistivät asiat paremmin, ammattialan termit saivat merkityksensä ja teoreettinen tieto konkretisoitui käytännön työn kautta.

Toteutuksessa alkuohjauksen merkitys korostui ja siihen kannattaa jatkossakin panostaa. Onnistumisen kokemus heti opintojen alussa motivoi ja innostaa oppimaan lisää. Opiskelijat saivat varmuutta siitä, miten opinnot etenevät ja mitä tehtäviltä vaaditaan. Opintojen edetessä ohjauksen tarve väheni ja opiskelijat pystyivät asteittain itsenäisemmin suoriutumaan tehtävistä. Hyvä etenemisyhteys ja opiskelun etenemisen jatkumo olivat tärkeitä, koska tauot olisivat hidastaneet opintoja ja vaarana olisi voinut olla opintojen keskeyttäminen. Ohjauksen tulee olla riittävän tiivistä ja säännöllistä. Hyvä rytmi toteutuksessa oli viikoittain ja kestoltaan noin tunti kerrallaan.

Oppimispäiväkirja oli tärkeä osa oppimisprosessia ja se toimi opintojen etenemisen seuraamisen ja ohjauksen hyvänä työkaluna. Se vaati hankkeen asiantuntijoilta jatkuvaa seuraamista eli opiskelijoiden merkintöjen lukemista ja kommentoimista säännöllisesti. Oppimispäiväkirjassa oli ajantasainen tieto, jolloin saatiin palautetta ja voitiin reagoida nopeasti akuutteihin ohjauksen tarpeisiin.

Oamkin yksilökohtaisessa toteutuksessa jokainen opiskelija aloitti opinnot joustavasti oman aikataulunsa mukaan (nonstop-haku) ja eteni opinnoissa omaan tahtiinsa. Näin ollen vertaisryhmän tuki puuttui, joten ohjauksen antama tuki ja motivointi olivat senkin vuoksi tärkeässä roolissa.

Työelämäyhteistyö oli positiivinen kokemus

Oamkin toteutuksessa työelämäkontaktit ja -yhteistyö toimivat erittäin hyvin. Työ- ja harjoittelupaikkojen saaminen oli yllättävänkin helppoa. Koronaviruksen aiheuttama poikkeustilanne toi siihen osin muutoksia, mutta opinnot etenivät entistä tiiviimmän ohjauksen tuella. Työelämän edustajat olivat aktiivisia ja sitoutuneita ohjaamaan opiskelijoita. He olivat kiinnostuneita opintojaksojen osaamistavoitteista ja lisäkoulutuksen tehtävistä, mikä tuki oppimista.

Työnantajapalautteissa kuvattiin hyväksi sitä, että työnantajana pääsi yhdessä oppilaitoksen ja opiskelijan kanssa miettimään opiskelijan tavoitteita ja niiden saavuttamista. Se oli mahdollista säännöllisten tapaamisten ja etäyhteyksien ansiosta. Opiskelijoiden ohjaus koettiin mielenkiintoisena, sillä opiskelijoilla oli paljon kysymyksiä ja kiinnostusta työtä kohtaan. Yksi työnantajan edustaja totesi, että on hyvä välillä pysähtyä pohtimaan omaa työtä eri näkökulmista, sillä työarjen keskellä se saattaa helposti unohtua. Opiskelijoiden kautta tätä reflektointia oli hyvä tehdä.

Työssä tai harjoittelussa lisäkoulutuksen osaamistavoitteet toteutuivat aidosti käytännössä. Samalla sosiaalialan ammattisanat ja käsitteet konkretisoituivat. Niistä sai myös keskustella työelämän edustajien kanssa. Positiivista palautetta saatiin erityisesti työelämän edustajien ja opiskelijoiden kanssa pidetyistä ohjaustapaamisista, joissa opiskelijat osoittivat saavuttaneensa osaamistavoitteet. Opiskelijoiden palautteissa ohjaustapaamisia pidettiin antoisina ja opettavaisina, työelämän edustajien palautteissa avartavina ja jopa loistavina yhteistyön muotoina.

Myös suomen kielen harjoitukset saivat opiskelijoilta myönteistä palautetta. Opiskelijapalautteista kävi ilmi, että ohjausta ja tukea oli saatu sopivasti ja ne oli koettu arvokkaiksi. Yhteiset palautekeskustelut sosiaalialan lisäkoulutuksen eri tehtävistä ja niiden sisällöistä olivat tärkeä osa arviointikriteerien saavuttamista.

Suomen kielen osalta hankkeessa tuotettiin lisäkoulutuksen Quizlet-verkkomateriaali yhteistyössä mukana olleiden ammattikorkeakoulujen suomen kielen asiantuntijoiden kanssa. Avoin verkkoympäristö on kaikkien saavutettavissa. Sitä voi hyödyntää kuka tahansa. Materiaalipaketissa on tehtäväkohtaisia harjoituksia, jotka pohjautuvat sosiaalialan sisältöjen materiaaleihin. Lisäksi mukana on kielen B1- ja B2-taitotasolle soveltuvia rakenneharjoituksia, joihin on poimittu erityisesti tehtävien teksteissä usein esiintyviä kieliopillisia rakenteita. Suomen kielen integroinnista UOMA-hankkeessa on luettavissa tarkemmin artikkelissa Johansson, Kukkohovi & Mertala 2020 [\[8\]](#).

Lisäkoulutuksen kokonaisuus oli toimiva, sillä sama perusrakenne toistui. Se helpotti opiskelijoita hahmottamaan kokonaisuutta ja ymmärtämään tehtävänannot paremmin. Erityisesti sähköisen oppimisympäristön selkeys oli tärkeää. Rakenteen selkeys helpotti myös ohjausta. Kun ensimmäinen osuus oli avattu opiskelijoille, he pystyivät itsenäisemmin suoriutumaan tulevista tehtävistä. Tehtävänannot selkiytyivät toteutuksen aikana, ja siinä opiskelijapalautteet ovat olleet tärkeitä. Viimeinen tehtävä lisäkoulutuksessa oli opiskelijoiden itsearviointi ja palaute. Tässä he vielä kiteyttivät oppimisensa sisällöt ja onnistumisen.

Suomalaisen sosiaalialan ja suomen kielen lisäkoulutus on lisätty Oamkin sosiaalialan opetussuunnitelmaan. Se on tällä hetkellä tarjolla suomea toisena kielenä puhujille, mutta jatkossa opinnot voidaan tarjota myös muille siitä kiinnostuneille. Esimerkiksi avoimina ammattikorkeakoulun opintoina ne voivat toimia opintoja kertaavana tai ponnahduksena sosionomin opintoihin hakeutumiseen.

Kannustavaan työnantajapalautteeseen sisältyy koulutukselle merkittävä asia:

Sosiaalialalle pitää saada maahanmuuttajataustaisia ihmisiä töihin ja tämä Uoma-hanke on kyllä tosi hyvä ja tärkeä hanke edistämään sitä mahdollisuutta.

UOMA – Uraa ja osaamista korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille

Hankekoodi: S21495

Rahoittaja: Euroopan sosiaalirahasto, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Toteuttajat: Centria-ammattikorkeakoulu (Centria), Diakonia-ammattikorkeakoulu (DIAK), Hämeen ammattikorkeakoulu (HAMK), Jyväskylän ammattikorkeakoulu (JAMK), Laurea-ammattikorkeakoulu (Laurea), Oulun ammattikorkeakoulu (Oamk)

Toiminta-aika: 1.1.2019–31.12.2020

Hankkeeseen osallistuvan korkeasti koulutetun maahanmuuttajan tulee täyttää seuraavat ehdot:

hänellä on oleskelulupa, sekä jokin seuraavista:

- korkeakoulutus lähtömaassa, hankkeen järjestämään sosiaalialan lisäkoulutukseen osallistuvilla tulee olla lähtömaassa hankittu sosiaalialan koulutus tai vastaavia opintoja
- Suomessa suoritettuja liiketalouden alan tai sosiaalialan opintoja ja/tai työkokemusta alalla
- sosiaalialan lähes-pätevyys, jotta pystyy työskentelemään Suomessa täydentävien opintojen jälkeen
- liiketalouden alan koulutus työllistymisen näkökulmasta

Kohdealue: Hankkeen toiminta on valtakunnallista.

Lähteet

1. [Kotila, H. & Mäki, K. 2015. Opiskelija käy töissä – ongelma vai käyttämätön mahdollisuus? Teoksessa H. Kotila & K. Mäki \(toim.\) 21 tapaa tehostaa korkeakouluopintoja. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Helsinki: Unigrafia, 135–143. Hakupäivä 27.5.2020. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-6619-78-1>](#)
2. [Tervasoff, P. & Kukkohovi, P. 2020. Työn opinnollistamisen malli sosiaalialan lisäkoulutuksessa Oulun ammattikorkeakoulussa. HAMK Unlimited Journal 28.10.2020. Hakupäivä 30.10.2020. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2020102787904>](#)
3. [Vanhanen-Nuutinen, L., Saari, J., Kotila, H. & Mäki, K. 2018. Opintojen aikainen työssäkäynti – ongelma vai mahdollisuus ammattikorkeakouluopinnoissa? Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:10. Hakupäivä 28.5.2020. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-556-3>](#)
4. [Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Verkkovirta – Työn opinnollistamista verkostoyhteistyönä - hanke. Hakupäivä 28.5.2020. <http://www.haaga-helia.fi/fi/tk/tki-karjet-ja-hankkeet...>](#)
5. [Kolb, D. A. 2015. Experimental Learning: Experience as the Source of Learning and Development. Experience based learning systems, Inc. 2nd ed. New Jersey: Pearson Education, Inc.](#)
6. [Rajander, T. 2015. Suomen kielen ja viestinnän opetuksen integrointi ammattikorkeakouluissa. Oulun yliopisto. Opinnäytetyö. Hakupäivä 28.5.2020. <http://jultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-201511122125.pdf>](#)
7. [Rajala, S., Takaeilola, M. & Sairanen, R. 2018. Suositukset ammatillisesta suomi toisena kielenä -opetuksesta moduulirakenteisessa sairaanhoitajien täydennyskoulutuksessa. Teoksessa T. Hirard & A. Eskola-Kronqvist \(toim.\) Maahanmuuttajien urareitit. HAMK Unlimited Journal 9.5.2018. Hakupäivä 28.5.2020. <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus...>](#)
8. [Johansson, E., Kukkohovi, P. & Mertanen, A. 2020. Suomen kieltä ja sosiaalialaa: UOMA-hankkeessa korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille opetetaan kieltä ja ammattialaa sulavasti yhdessä. TEMPUS 5/2020, 24–25.](#)

Metatiedot

Nimeke: Jalostunut ohjausmalli – työn opinnollistamista korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille

Tekijä: Tervasoff Päivi; Kukkohovi Pirkko

Aihe, asiasanat: korkea-asteen koulutus, maahanmuuttajat, ohjaus (neuvonta ja opastus), sosiaaliala, suomen kieli, työssäoppiminen

Tiivistelmä: Valtakunnallisessa ESR-hankkeessa UOMA – uraa ja osaamista korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille (S21495) on mukana kuusi eri ammattikorkeakoulua. Oulun ammattikorkeakoulu (Oamk) osallistuu sosiaalialan lisäkoulutuksen kehittämistyöhön. Lisäkoulutus toteutuu työn opinnollistamisen eli opintojen aikaisen työn ja opintojen integroimisena. Kokonaisuus sai nimeksi Suomalaisen sosiaalialan ja suomen kielen lisäkoulutus ja sen laajuus on 15 opintopistettä.

Syntyneessä Oamkin uudessa työn opinnollistamisen mallissa opiskelijan tukena ovat työelämän edustaja sekä sosiaalialan ja suomen kielen asiantuntijat. Suomen kielen integroiminen sosiaalialan opintoihin on uutta ja erityisen tärkeä maahanmuuttajien ohjauksessa. Saadun palautteen perusteella jalostunutta työn opinnollistamisen nelikantamallia voi pitää opiskelijaystävällisenä ohjausmuotona sen yksilöllisyyden sekä vahvan monimuotoisen ja kannustavan tuen vuoksi.

Onnistuimme luomaan UOMA-hankkeessa sosiaalialan opintokokonaisuuden, johon suomen kielen oppiminen on

integroitu. Oamkissa opinnot ovat kiinnitettynä sosiaalialan tutkinto-ohjelman opetussuunnitelmassa, joten ne jäävät opetustarjontaan myös jatkossa.

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu, Oamk

Aikamääre: Julkaistu 2020-11-04

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2020082764509>

Kieli: suomi

Suhde: <http://urn.fi/URN:ISSN:1798-2022>, ePooki - Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut

Oikeudet: CC BY-NC-ND 4.0

Näin viittaat tähän julkaisuun

Tervasoff, P. & Kukkohovi, P. 2020. Jalostunut ohjausmalli – työn opinnollistamista korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 87. Hakupäivä xx.xx.xxxx. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2020082764509>.